

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

Сербіна Дар'я Валеріївна

**ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В КРАЇНАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Спеціальність: 074 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. За останні декілька десятиріч країни Європейського Союзу провели ряд реформ децентралізації публічної влади. Результатом цих реформ став перерозподіл функцій, повноважень та відповідальності державних органів. Перш за все, місцева влада вирішує ті питання, які стосуються інтересів громадян. Це й ремонт місцевих доріг, й комунальні послуги, й громадський транспорт, водо- й теплопостачання, вивіз сміття, розвиток та інфраструктура місцевої території тощо, тобто проблеми, що потребують швидкого реагування і мають знаходитись у сфері повноважень органів місцевого самоврядування. Отже, основна мета децентралізації – передача повноважень (адміністративних, фінансових) від центру в регіони.

Саме євроінтеграційна зовнішня політика України визначила необхідність проведення в державі низки реформ, зокрема, децентралізації та реформи органів місцевого самоврядування. Починаючи з 2014 року в Україні було розпочато процес децентралізації, який ще не досяг свого завершення. Виникає проблема створення ефективної моделі організації влади на місцях, проведення адміністративно-територіальної реформи як другого етапу децентралізації. Враховуючи викладене, для України необхідно визначитися з таким видом децентралізації, який би максимально зміг забезпечити створення дієвої системи місцевого самоврядування. В даному випадку, актуальним постає досвід європейських країн, що здійснили реформи, з точки зору отриманих позитивних результатів та негативних ризиків.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у розкритті особливостей здійснення децентралізації в країнах Європейського Союзу.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

- визначити особливості, підходи вивчення поняття «децентралізація» та охарактеризувати стан наукової розробки та методи дослідження децентралізації в країнах Європейського Союзу;
- розглянути моделі децентралізації влади країн Європейського Союзу;
- охарактеризувати Європейський досвід проведення реформи децентралізації;
- з'ясувати особливості здійснення децентралізації в Україні та визначити перспективи запровадження європейського досвіду децентралізації в Україні;
- надати висновки та рекомендації щодо подальших напрямів вивчення означеної проблематики дослідження та використання його результатів на прикладному рівні.

Об'єктом дослідження є реформа децентралізації.

Предметом дослідження є особливості здійснення децентралізації в країнах Європейського Союзу.

Методи дослідження. Дана робота ґрунтується на використанні загальнонаукових (аналіз і синтез, збір, обробка та аналіз матеріалів з даної тематики, метод узагальнення та метод аналогії) та спеціальних методів (порівняльний, структурний та системний аналіз).

Порівняльний метод використовувався при дослідженні зарубіжного досвіду децентралізації в країнах Європейського Союзу. Методи системного та структурного аналізу були використані при аналізі сутності основних категорій дослідження. Системний підхід є методологічною основою всієї роботи й використовується для вирішення більшості завдань дослідження. Для аналізу нормативних документів та законодавчих актів використовувався системно-аналітичний метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше на рівні магістерської роботи виконано комплексне дослідження особливостей децентралізації в країнах Європейського Союзу. Наукова новизна відображена у теоретичному вирішенні актуальних завдань, зокрема:

- вперше проведене системне наукове дослідження особливостей здійснення децентралізації в країнах Європейського Союзу;
- удосконалено визначення поняття «децентралізація»;
- систематизовано позитивні та негативні наслідки децентралізації європейських країнах;
- дістало подальшого розвитку опрацювання актуальних для України варіантів здійснення децентралізації з урахуванням європейського досвіду децентралізації.

Практичне значення одержаних результатів. Положення та висновки дослідження можуть бути використані науковцями та науково-педагогічними колективами при розробці та викладанні курсів «Публічна політика», «Публічне управління», «Економіка та врядування», «Проблеми формування правової держави та громадянського суспільства в Україні». Також результати дослідження можуть використовуватися при написанні методичних матеріалів, підручників, для підготовки фахівців у галузі політичних наук та державного управління.

На прикладному рівні окремі результати дослідження були використані в роботі Головного управління Пенсійного фонду України в Миколаївській області (довідка про впровадження № 2081/02.02 від 14.03.2019).

Структура роботи зумовлена її метою, та завданням і складається зі вступу, трьох розділів, що мають шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел (99 найменувань) та додатку. Загальний обсяг роботи становить 110 сторінок, з яких 95 основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та завдання дослідження, окреслено об'єкт та предмет, обґрунтовано методологічну основу, сформульовано наукову новизну, практичне та теоретичне значення одержаних результатів. Вказано результати апробації дослідження та особистий внесок автора.

У **першому розділі** *«Теоретико-методологічні засади дослідження децентралізації в країнах Європейського Союзу»* розкрито основні концептуальні засади дослідження, визначено категоріальний апарат, охарактеризовано підходи до вивчення поняття «децентралізація». Також окреслено стан наукової розробки та методи дослідження щодо децентралізації в країнах Європейського Союзу.

У підрозділі 1.1. *«Особливості та підходи вивчення поняття «децентралізація»* розглянуто теоретичні аспекти визначення поняття «децентралізація», особливості історичного розвитку, окреслено основні проблемні моменти щодо дефініції поняття.

Незважаючи на досить тривалий період виникнення та розвитку ідеї та самого процесу децентралізації, серед сучасного наукового дискурсу відсутній єдиний підхід до розуміння даного поняття. Проте, майже всі дефініції мають спільну рису – децентралізація передбачає передання певної кількості повноважень від центру в регіони. Відповідно до об'єму зазначених повноважень слід визначати і тип децентралізації.

При дослідженні різних дефініцій децентралізації можна зробити висновок, що автори використовують різні підходи до розуміння поняття. Найбільш поширеними підходами є функціональний та системний. Тобто, відповідно, децентралізацію визначають як перерозподіл функцій від центру в регіони або ж делегування повноважень чи як складову системи державного управління. Також зустрічають дефініції, що пропонують підходити до визначення децентралізації як важливого принципу демократичного суспільства. Тобто, фактично всі вищезазначені дефініції можна систематизувати в три групи: відповідно до ролі в системі державного управління, відповідно до функцій та відповідно до принципів діяльності органів державної влади.

Зробивши відповідну систематизацію досліджень поняття «децентралізація», приходимо до висновків, що децентралізація має включати і орієнтацію щодо розподілу повноважень між центром і регіонами (вертикальна площина), так і між органами державної влади та органами місцевого самоврядування (горизонтальна площина). Тобто, на нашу думку, децентралізація – це складний процес формування горизонтальних і вертикальних взаємозв'язків між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, що передбачає передачу повноважень, відповідальності, ресурсів, бюджетів від центрального органу влади місцевим, чи то розподіл відповідних

повноважень в одній горизонтальній площині з орієнтиром на органи місцевого самоврядування.

У підрозділі 1.2. «*Стан наукової розробки та методи дослідження децентралізації в країнах Європейського Союзу*» окреслено основні напрямки дослідження проблеми децентралізації в країнах Європейського Союзу та в Україні. Обґрунтовано методологічний базис дослідження.

Проблемі децентралізації управління в науковій літературі присвячені праці як зарубіжних так і вітчизняних науковців. Ці питання досліджували: О. Батанов, І. Бегей, К. Бриль, Б. Данилишин, І. Коваленко, В. Козак, О. Колодій, О. Корнева, Т. Лушагіна, А. Маєв, Н. Мацедонська, М. Пасічник, Т. Попович, В. Роман, А. Соловійова, В. Сухенко, І. Хребтій та інші. В своїх працях, наприклад, О. Колодій, А. Маєв та І. Хребтій присвячують свої дослідження децентралізації влади у Франції та досвід для України. Науковцями розглядаються закономірності та тенденції розвитку французької децентралізації публічної влади та реформування органів місцевого самоврядування. Я. Бариська та Т. Попович в своїх працях розглядають децентралізацію публічної влади на основі досвіду Польщі та Угорщини. Децентралізацію в країнах Балтії та уроки для України висвітлюють в своїх працях Т. Лушагіна та А. Соловійова. Проте, незважаючи на те, що в науковому дискурсі поняття децентралізація вивчається досить широко, залишається відкритим питання систематизації знань щодо даної проблеми та вироблення оптимальної моделі децентралізації в Україні.

Методологічна основа даного дослідження визначається такими групами методологічних принципів, як загальнофілософські та принципи, що належать до інструментарію політичної науки та державного управління. Провідне місце серед методів дослідження належить історичному, системному, функціональному, порівняльному методам, що спрямовані на здійснення кваліфікованого дослідження та з'ясування особливостей і основних сутнісних засад процесу децентралізації в країнах Європейського Союзу. В результаті застосування широкого методологічного інструментарію вдалося систематизувати основні здобутки процесу децентралізації в країнах Європейського Союзу та охарактеризувати основні недоліки.

Другий розділ «*Децентралізація в країнах Європейського Союзу*» присвячено вивченню особливостей формування основних моделей місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. Охарактеризовано особливості проведення децентралізації в таких країнах ЄС, як Італія, Франція, Швеція, Польща, Латвія, Литва, Естонія та Угорщина.

У підрозділі 2.1. *«Моделі місцевого самоврядування країн Європейського Союзу»* було охарактеризовано основні моделі організації місцевого врядування в країнах ЄС: англосаксонська, континентальна, іберійська, змішана.

У ході проведеного дослідження зроблені висновки, що аналіз моделей місцевого самоврядування зарубіжних країн показує, що єдиного варіанту організації місцевого самоврядування не існує. Адже, слід враховувати і історичні зв'язки країн, і особливості менталітету. Вони відрізняються між собою за принципами формування органів місцевого самоврядування, відносинами з державною владою, розподілом функцій та повноважень, способами нагляду та контролю тощо. Всі зазначені моделі мають свої переваги та недоліки, вони не є ідеальними. Кожна європейська країна обирає для себе найбільш ефективну модель на певний проміжок часу, а потім знову шукає варіанти удосконалення вже існуючої моделі, зокрема, щодо систем місцевого самоврядування за їх специфікою: «сильна рада – мер»; «сильний мер – рада»; «рада – керуючий»; «система комітетів»; «змішані» системи. Особливість цих систем місцевого самоврядування полягає в їх системно-структурній організації, а також специфікою формування відповідних органів, призначенням та звільненням посадових осіб місцевого самоврядування, підзвітності та підконтрольності.

У підрозділі 2.2. *«Європейський досвід проведення реформи децентралізації»* було розкрито особливості проведення децентралізації в таких країнах Європейського Союзу, як Італія, Франція, Швеція, Польща, Латвія, Литва, Естонія та Угорщина. Перші три країни були взяті як приклад в контексті кращих європейських практик здійснення децентралізації, а досвід решти зазначених країн становить особливу цікавість з огляду на децентралізаційні процеси в період прагнення до вступу в ЄС.

Зроблені висновки, що формування та ефективне функціонування даних моделей зумовлено тривалими історичними зв'язками, особливістю менталітету та правової системи. Кожна модель має свої переваги та недоліки. Єдиного алгоритму успішної системи місцевого самоврядування для всіх європейських країн не існує. Проте, можна виокремити загальні тенденції, що можуть забезпечити цю успішність та ефективність – демократичні принципи, орієнтація на громадян, ефективне надання адміністративних послуг, низький рівень корупції.

Так, враховуючи необхідність створення «держави для громадян», європейські країни прийшли до висновків, що централізована система управління не може забезпечити виконання зазначених принципів, тому виникла необхідність в проведенні реформи децентралізації, що в свою чергу показала нездатність малих розгалужених

адміністративно-територіальних одиниць самостійно здійснювати управління. Як наслідок – проведення адміністративно-територіальної реформи.

Найбільш успішним досвідом децентралізації вважаємо досвід Швеції. Оскільки було створено автономію громад щодо фінансових ресурсів. Головним джерелом доходів громад в Швеції є податки. Розмір цих податків визначає сама громада. Нагляд та контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування держава здійснює за допомогою нормативно-правового регулювання, надання загальних і спеціальних дотацій а також участі в інвестиційних регіональних проектах. Регіони не залежать від рішень центральної влади. Застосування досвіду децентралізації влади у Швеції з урахуванням особливостей державного управління в Україні дасть змогу забезпечити інтереси громад та народу.

Третій розділ «Реформа децентралізації в Україні: особливості та перспективи» розкриває передумови виникнення реформи децентралізації в Україні та можливі варіанти застосування досвіду країн ЄС в Україні.

У підрозділі 3.1. «*Особливості здійснення децентралізації в Україні*» визначено основні проблеми проведення реформи децентралізації та адміністративно-територіальної реформи в Україні. Серед таких проблем варто назвати: недостатня кваліфікація кадрів, корумпованість місцевих органів державної влади, відсутність або неефективність контролю над органами місцевого самоврядування в питаннях правомірності та законності їх діяльності.

В результаті дослідження можна зробити висновки, що запроваджена реформа децентралізації в Україні продовжує реалізовуватися і ще не один етап необхідно пройти, щоб хоча б наблизитися до результатів таких реформ в країнах Європейського Союзу. Для України результатом децентралізації має стати побудова, сильної демократичної та розвиненої держави, яка має самодостатнє місцеве врядування. Органи місцевого самоврядування повинні якісно та ефективно вирішувати місцеві проблеми, забезпечити населення широким спектром державних і публічних послуг, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем.

У підрозділі 3.2. «*Перспективи запровадження європейського досвіду децентралізації в Україні*» розкриваються особливості та перспективи здійснення наступних етапів децентралізації та можливості застосування досвіду країн ЄС в українських реаліях.

Процес децентралізації в Україні є досить складним як певними перемогами, так і поразками. Стратегічним планом передбачалося, що децентралізація в Україні відбуватиметься в три етапи (схожі етапи проходили і країни ЄС). Проте, вже на першому етапі – об'єднання територіальних громад – виникає низка проблем, серед яких –

небажання самих громадян об'єднуватися, що було спричинено низьким рівнем обізнаності населення щодо реформи і майже цілковитим її несприйняттям. Схожі проблеми мали і країни Балтії – Латвія, Литва, Естонія. В такому випадку було прийняте рішення до примусового об'єднання.

Цікавим є досвід країн Європейського Союзу ще й в контексті розуміння самого процесу децентралізації, що передбачає передачу частини повноважень не лише від центру в регіони, але й із державного сектору в приватний.

Основна проблема сучасного етапу децентралізації все ще залишається пов'язаною із інформаційною поліпкою щодо даного питання. Крім того, залишається відкритою проблема відповідної кваліфікації публічних службовців для забезпечення ефективного надання адміністративних послуг громадянам.

Також, як показує досвід європейських країн, проведення реформ має відбуватися досить динамічно і не затягуватися на десятки років, бо в такому випадку реформа переходить в кризу. Тобто, на сучасному етапі децентралізації для України постає основне завдання – досягнення політичного консенсусу в проведенні важливих для держави реформ.

ВИСНОВКИ

Питання децентралізації є досить актуальним для України. Враховуючи конституційно закріплений зовнішньополітичний євроінтеграційний курс нашої держави, виникає необхідність відповідності європейським критеріям, особливо, що стосується місцевого самоврядування, громадянського суспільства та якісного надання адміністративних послуг. Неспроможність існуючого централізованого управління реагувати на кризові явища в регіонах, значна бюрократична система, розгалужена система адміністративно-територіальних одиниць призвели до необхідності здійснення реформи децентралізації. Слід зазначити, що значна кількість країн-членів Європейського Союзу з перемінним успіхом здійснили вже реформу децентралізації. Але єдиного успішного алгоритму так винайдено і не було. Система місцевого самоврядування кожної європейської країни є унікальною і враховує всі особливості саме цієї країни. Проте, враховуючи успіхи і помилки країн ЄС, можна використати успішний досвід в українських реаліях.

1. Питання децентралізації влади, з огляду на старт відповідних реформ в Україні, є надзвичайно актуальним для нашої держави. В науковому дискурсу існує значна кількість досліджень різних аспектів децентралізації влади в Україні. Проте, всі ці дослідження не мають єдиної систематизації. Крім того, не існує єдиної думки вчених чи єдиного підходу щодо визначення самого поняття «децентралізація». Більшу частину

дефініції поняття «децентралізація» можна систематизувати за трьома підходами – системним, функціональним і діяльним, тобто, відповідно до ролі в системі державного управління, відповідно до функцій та відповідно до принципів діяльності органів державної влади.

На нашу думку, децентралізація має включати і орієнтацію щодо розподілу повноважень між центром і регіонами (вертикальна площина), так і між органами державної влади та органами місцевого самоврядування (горизонтальна площина). Тобто, децентралізація – це складний процес формування горизонтальних і вертикальних взаємозв'язків між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, що передбачає передачу повноважень, відповідальності, ресурсів, бюджетів від центрального органу влади місцевим, чи то розподіл відповідних повноважень в одній горизонтальній площині з орієнтиром на органи місцевого самоврядування.

Вивчення європейського досвіду децентралізації останнім часом все більше актуалізується. Існують вже порівняльні дослідження досвіду децентралізації окремих країн ЄС та України через призму економіки та політики, проте об'ємних систематизованих досліджень з даної проблематики дуже мало. В свою чергу, методологічна основа даного дослідження визначена певними групами методологічних принципів. До цих принципів належать: загальнофілософські та принципи інструментарію політичної науки та державного управління. Серед конкретних методів дослідження можна назвати – історичний, системний, функціональний, порівняльний. Зазначені методи спрямовані на здійснення кваліфікованого дослідження та з'ясування особливостей і основних сутнісних засад процесу децентралізації в країнах Європейського Союзу. В результаті застосування широкого методологічного інструментарію вдалося систематизувати основні здобутки процесу децентралізації в країнах Європейського Союзу та охарактеризувати основні недоліки.

Загалом дослідження реформи децентралізації в країнах Європейського Союзу має велике значення, адже вагомий зарубіжний досвід дає можливість для України сформулювати свої напрями реалізації даного процесу в умовах адміністративно-територіальної реформи в Україні на сучасному етапі.

2. Розглядаючи моделі місцевого самоврядування країн ЄС, приходимо до висновків, що система місцевого самоврядування кожної країни є унікальною. Єдиного алгоритму успішної системи місцевого самоврядування для всіх європейських країн не існує, але в даному контексті можна виокремити загальні тенденції, що можуть забезпечити цю успішність та ефективність – демократичні принципи, орієнтація на громадян, ефективне надання адміністративних послуг, низький рівень корупції. Моделі

місцевого самоврядування відрізняються між собою за принципами формування органів місцевого самоврядування, відносинами з державною владою, розподілом функцій та повноважень, способами нагляду та контролю тощо.

Також практика країн показує, що існує й різноманітність систем місцевого самоврядування за їх специфікою: «сильна рада – мер»; «сильний мер – рада»; «рада – керуючий»; «система комітетів»; «змішані» системи. Ці системи відрізняються за системно-структурною організацією місцевого самоврядування, порядком формування органів, призначенням посадових осіб місцевого самоврядування, принципами взаємовідносин у процесі управління, підзвітності та підконтрольності.

3. Кожна країна ЄС має свою власну модель місцевого самоврядування, яка вироблена історичними, географічними, економічними, національними, ресурсними особливостями. Спільними факторами досліджених країн Європейського Союзу є те, що кожна з них пройшла свій шлях реформ децентралізації, мала свої позитивні та негативні сторони, прийшла до вирішення проблемних питань та знайшла свою оптимальну, закріплену на законодавчому рівні, модель місцевого самоврядування.

Слід зазначити, що і для України в свою чергу стоїть завдання щодо вироблення своєї оптимальної децентралізаційної моделі. Лише при максимальному та оптимальному використанні моделі, в основу якої мають бути закладені стандарти децентралізації успішних країн та досвід їх запровадження децентралізації в процесі публічного управління, дозволить зробити місцеве самоврядування України дійсно ефективним, оперативним, раціональним інструментом.

В результаті проведеного дослідження визначаємо, що для України досить корисним є досвід Швеції. Перш за все, що стосується автономії громад щодо фінансових ресурсів. Головним джерелом доходів громад в Швеції є податки. Розмір цих податків визначає сама громада. Нагляд та контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування держава здійснює за допомогою нормативно-правового регулювання, надання загальних і спеціальних дотацій, а також участі в інвестиційних регіональних проектах. Регіони не залежать від рішень центральної влади.

Застосування досвіду децентралізації влади у Швеції з урахуванням особливостей державного управління в Україні дасть змогу забезпечити інтереси громад та народу.

4. Для України результатом децентралізації має стати розбудова сильної демократичної та розвиненої держави, яка має самодостатнє місцеве врядування. Органи місцевого самоврядування повинні якісно та ефективно вирішувати місцеві проблеми, забезпечити населення широким спектром публічних послуг, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем. Має діяти принцип «держава для громадянина».

Для реалізації означених завдань необхідно проаналізувати можливі ризики процесу децентралізації, зокрема, щодо адміністративно-територіальної реформи та запобігти даним ризикам шляхом внесення коректив до законодавства, перегляду механізмів регулювання діяльності органів місцевого самоврядування та обрати той напрямок реформи, за якого мета Концепції стане реальністю.

5. Отже, з огляду на вищезазначене, доцільно буде запропонувати певний перелік рекомендацій щодо практичного та теоретичного застосування результатів дослідження:

- Міністерству інформаційної політики – створити короткометражні, ознайомчі, просвітницькі ролики щодо необхідності проведення децентралізації;
- Міністерству фінансів України розглянути питання збільшення фінансування об'єднаних територіальних громад, які знаходяться в гіршому положенні, ніж інші;
- Міністерству соціальної політики України розробити механізми ефективної взаємодії інститутів соціального забезпечення із об'єднаними територіальними громадами;
- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України сприяти добровільному об'єднанню територіальних громад (користуючись, наприклад, досвідом країн Балтії);
- об'єднаним територіальним громадам рекомендовано брати участь в різного роду конкурсах та грантах проектів розвитку місцевого самоврядування, які спрямовані на підвищення активності територіальних громад та органів самоврядування у розв'язанні актуальних проблем розвитку територій;
- серед пріоритетних напрямків досліджуваної проблематики слід визначити такі напрямки дослідження: «спроможна територіальна громада», «ефективне муніципальне управління», «об'єднана територіальна громада – надійний партнер для держави».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

Сербіна Д. Особливості здійснення децентралізації в Україні / Лушагіна Т., Сербіна Д. // Ольвійський форум – 2019: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. П.Могили, 2019.

АНОТАЦІЯ

Магістерську роботу присвячено особливостям здійснення децентралізації в країнах Європейського Союзу. У роботі обґрунтовано ступінь дослідженості теми, розглянуто основні концептуальні засади дослідження, охарактеризовано підходи до вивчення поняття «децентралізація». Основна частина дослідження присвячена вивченню особливостей формування основних моделей місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. Охарактеризовано особливості проведення децентралізації в таких країнах ЄС, як Італія, Франція, Швеція, Польща, Латвія, Литва, Естонія та Угорщина. Охарактеризовано основні моделі організації місцевого врядування в країнах ЄС. Розкрито передумови виникнення реформи децентралізації в Україні та можливі варіанти застосування досвіду країн ЄС в Україні. Визначено основні проблеми проведення реформи децентралізацій та адміністративно-територіальної реформи в Україні. Розкрито особливості та перспективи здійснення наступних етапів децентралізації та можливості застосування досвіду країн ЄС в українських реаліях.

Наприкінці роботи запропоновано певний перелік рекомендацій щодо практичного та теоретичного застосування результатів дослідження.

Ключові слова: децентралізація, деконцентрація, територіальна громада, об'єднання громад, моделі місцевого самоврядування, адміністративно-територіальна реформа.

ANNOTATION

The master's thesis devoted to the peculiarities of decentralization in EU countries. The introduction substantiates the relevance of the topic, defines the purpose and objectives of the study, outlines the object and subject, justifies the methodological basis, formulates the scientific novelty, the practical and theoretical value of the obtained results. The results of research approbation and the author's personal contribution are indicated.

At the beginning of the paper, the main conceptual foundations of the study are described, the approaches to the study of the concept of "decentralization", the state of scientific development and methods of research on decentralization in the EU countries are described. The peculiarities of historical development are considered, the main problem points in defining the concept are outlined. The main directions of research on the problem of decentralization in the EU countries and in Ukraine are outlined. The methodological basis of the research is substantiated.

The main part of the research is devoted to the study of the peculiarities of the formation of the basic models of local self-government in the conditions of decentralization of power. Characterized by the peculiarities of decentralization in such EU countries as Italy, France, Sweden, Poland, Latvia, Lithuania, Estonia and Hungary. The main models of local government organization in the EU countries are described.

It is concluded that the analysis of models of local self-government of foreign countries shows that there is no single version of the organization of local self-government. Each model has its advantages and disadvantages. However, it is possible to identify the general tendencies that can ensure this success and effectiveness - democratic principles, citizen orientation, effective provision of administrative services, and low level of corruption.

At the end of the master's thesis, the preconditions for a decentralization reform in Ukraine and possible options for using the experience of the EU countries in Ukraine are revealed. The main problems of decentralization reform and administrative-territorial reform in Ukraine are determined. The peculiarities and prospects of implementation of the following stages of decentralization and possibilities of using the experience of EU countries in Ukrainian realities are revealed.

At the end of the study a certain list of recommendations for the practical and theoretical application of the results of the study was proposed.

Keywords: decentralization deconcentration territorial community, combining communities, model of local government, administrative-territorial reform